

Bekkur: 9. bekkur

Námsgrein: Íslenska

Kennarar: Daníella H. Gísladóttir og Hjálmar Benónýsson

Nemendur: 37

Tímafjöldi: 6 stundir

Góð kunnátta í móðurmáli er meginundirstaða staðgóðrar menntunar. Lestur er stór hluti af móðurmálskennslu. Hann er undirstaða í öllu námi og öflugt tæki nemenda til að afla sér þekkingar. Tjáning í ræðu og riti er ein af nauðsynlegum forsendum þátttöku í samfélaginu. Íslenskukennslu er í meginatriðum skipt upp í fjóra flokka: talað mál og hlustun, lestur og bókmenntir, ritun og málfræði. Í lýðræðisþjóðfélagi er mikilvægt að geta tekið virkan þátt í ýmis konar umræðum, hlustað af athygli og skilið og greint þær upplýsingar sem fyrir augum og eyrum ber. Í 9. bekk er áhersla lögð á að nemendur þjálfist í að geta flutt mál sitt af öryggi, með og án stafrænna miðla og beiti við það m.a. viðeigandi áherslum og jafnvel leikrænni tjáningu. Kröfur samfélagsins til lestrarfærni hafa breyst mikið á undanförunum árum. Mikilvægt er að nemendur hafi náð góðum lestrarhraða en ekki síður að þeir hafi góðan lesskilning og séu gagnrýnir á þann texta sem lesinn er. Leitast er við að auka leshraða, lesskilning, almennan lestraráhuga og þekkingu á íslenskum bókmenntaarfi með lestri margs konar bókmenntaverka og ritaðra texta. Lestur og ritun tengjast óhjákvæmilega. Til þess að nemendur geti mætt kröfum samfélagsins um að geta tjáð sig skriflega í námi, starfi, félagslífi og einkalífi þurfa þeir bæði að beina sjónum sínum að sjálfum textanum og efni hans. Gæta skal að skipulagi, málsniði, stíl, einnig tæknilegum atriðum eins og skrift, stafsetningu, uppsetningu og frágangi. Í ritunarverkefnum er lögð áhersla á að nemendur setji efni sitt skýrt og skipulega fram með ýmsum hætti. Nemendur rita fyrir ólíka hópa í mismunandi tilgangi, allt frá frjálsri ritun í skipulagðar ritgerðir s.s. kjörbóka- og heimildaritgerðir. Nemendur þurfa bæði að geta sett efni sitt fram skriflega og með stafrænum miðlum. Í málfræði nýta nemendur þá þekkingu sem þeir hafa þegar öðlast í yngri bekkjum og byggja ofan á hana. Markmið málfræðikennslunnar er að gera nemendur viðræðuhæfa um mál og málfar, gera þá að betri málnotendum og glæða áhuga þeirra á tungumáli sínu.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá þau hæfniviðmið sem unnið er eftir, hvaða kennsluhættir eru viðhafðir og hvernig námið er metið. Í lotum í Mentor og í forritinu OneNote er að finna nánari lýsingar á tilhögun þeirra viðfangsefna sem nemendur fást við.

Komið er til móts við mismunandi þarfir nemenda með ýmsum hætti. Þeir sem þurfa aukna námsaðstoð vinna samkvæmt einstaklingsáætlunum eða námskrám sem umsjónar- eða faggreinakennari setur upp í samráði við foreldra. Það sama á við um þá nemendur sem geta tekist á við flóknari eða viðameiri viðfangsefni.

Áherslur:

Í íslenskunámi í 9. bekk er mikil áhersla lögð á að nemendur sýni sjálfstæði og beri ábyrgð á eigin námi og er sú færni m.a. þjálfuð með því að þeir skipuleggja sjálfir yndislestur og skráningar í lestrardagbók. Unnið verður að því að nemendur öðlist meiri færni í lestri, lesskilningi og málvitund með fjölbreyttum viðfangsefnum auk þess sem sérstaklega verður hugað að tjáningu og miðlun með ýmis konar framsagnarverkefnum. Nemendur í 9. bekk nota spjaldtölvur í námi sínu og munu möguleikar hennar vera nýttir sem frekast getur. Mun það efla nemendur í nýtingu miðla og auðvelda þjálfun í því að leita upplýsinga og meta gildi þeirra. Kennt verður í lotum þar sem fengist er við eitt meginviðfangsefni í afmarkaðan tíma. Í upphafi lotu fá nemendur yfirlit yfir markmið hennar, verkefnalýsingu og skipulag.

Námsflokkar:	Hæfniviðmið	Kennsluhættir	Námsmat
Talað mál, hlustun og áhorf	<p>Nemandi getur:</p> <ul style="list-style-type: none"> flutt mál sitt skýrt og áheyrilega og hefur tileinkað sér viðeigandi talhraða og fas, gert sér grein fyrir gildi góðrar framsagnar og nýtir leiðbeiningar um framsögn, m.a. um áherslur, tónfall og fas til að halda athygli áheyrenda, nýtt aðferðir sem hann hefur lært til þess að taka þátt í samvinnu, samræðum og rökræðum, tjáð skoðanir sínar og rökstutt þær með þeim miðli sem hentar, hlustað, tekið eftir og nýtt sér upplýsingar í töluðu máli til fróðleiks og skemmtunar, einnig notið myndefnis, upplestrar, leikins efnis og tónlistar og myndað skoðun á viðkomandi efni, 	<ul style="list-style-type: none"> Nemendur æfa framsögn með ýmsum hætti. Til dæmis kynna þeir áhugaverðar fréttir úr fjölmiðlum og frjálslestrarbækur sem þeir hafa lesið. Einnig kynna þeir hópverkefni og mega nýta til þess þá miðla sem þeim hentar. Sem dæmi má nefna hópverkefni um íslensku jólasveinana í desember. Nemendur lesa upp ljóð og/eða stutta texta og fá leiðbeiningar um vandaðan upplestur. Nemendur hlusta á upplestur á texta og svara spurningum. Eftir hlustun og/eða lestur skáldsagna, smásagna og ljóða eða áhorf á kvikmyndum eða öðru myndefni skapa nemendur umræður þar sem þeir eru hvattir til þess að tjá skoðanir sínar á efninu 	<ul style="list-style-type: none"> Upplestur á ljóðum. Verkefni úr íslenskri kvikmynd. Hlustunarpróf

	<ul style="list-style-type: none"> • átt góð samskipti þar sem hann gætir að máli, hlustun, tillitssemi, virðingu og kurteisi, • tjáð hugsanir sínar, hugmyndir og tilfinningar á viðeigandi hátt, • brugðist við upplýsingum og hugmyndum með rökum, rökstutt mál sitt og tekið tillit til ólíkra sjónarmiða, 	<p>og ræða mismunandi hliðar málsins.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Horft verður á íslenska kvikmynd og verkefni unnin út frá henni. 	
<p>Lestur og bókmenntir</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lesið almenna texta af öryggi og með góðum skilningi, lagt mat á þá og túlkað, • skilið mikilvægi þess að geta lesið og eftt eigið læsi og beitt mismunandi aðferðum við lestur, • greint og skilið aðalatriði og aukaatriði í margs konar texta og glöggvað sig á tengslum efnisatriða, • gert sér grein fyrir eðli og einkennum margvíslegra textategunda og gert öðrum grein fyrir því, • lesið, túlkað, metið og fjallað um fjölbreyttar íslenskar og erlendar bókmenntir og gert sér grein fyrir gildi bókmennta, • beitt grunnhugtökum í bókmenntafræði og kannast við myndmál og algengustu tákn og stílbrogð, • notað algeng hugtök í bragfræði í umfjöllun um bundið mál og óbundið, lesið og túlkað ljóð af ýmsum toga og frá ýmsum tímum, • leitað og aflað sér heimilda úr ýmsum gagnagrunnum og lagt mat á gildi og trúverðugleika ritaðs máls, svo sem fjölmiðla- og 	<ul style="list-style-type: none"> • Allir nemendur eru prófaðir í lesfimi í upphafi skólaárs. Þeir nemendur sem ekki hafa náð 130 réttum orðum á mínútu býðst að lesa upphátt í skólanum og munu kennari, nemandi og foreldrar/forráðamenn skipuleggja þjálfun og setja markmið. • Nemendur lesa jafnt og þétt í frjálslestrarbókum yfir allt skólaárið heima og á lestrarstundum í skólanum. Nemendur skrá upplýsingar um bókina og efni hennar. Við það þurfa þeir að þekkja og beita nokkrum grunnhugtökum í bókmenntafræði. • Lestur er undirstaða alls náms og því er litið svo á að lestrarpróf gefi upplýsingar um stöðu nemanda í lestri en þau eru ekki hluti af lokamati í íslensku. Lesturinn er þjálfður með lestri námsefnis og yndislestrarbóka. • Nemendur lesa skáldsöguna Sölvasaga unglings og Íslendingasöguna Gunnlaugs sögu ormstungu. Grunnhugtökum í bókmenntafræði er beitt í umræðum og verkefnavinnu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lesfimispróf eru lögð fyrir í september, janúar og maí. Niðurstöður eru birtar á Mentor. • Lestrarviðmið við lok 9. bekkjar eru 180 – 210 orð á mínútu. • Nemendur skila inn fjórum kjörbókarskýrslum yfir skólaárið. • Próf úr Gunnlaugs sögu ormstungu. • Sölvasögu unglings. – tímaverkefni og krossapróf úr bókinni. • Lokaverkefni úr Smásagnasmáræði. • Tímaverkefni úr „Með fjaðrabliki“. • Lesskilningspróf, eitt á hvorri önn.

	<p>margmiðlunarefnis, og tekið gagnrýna afstöðu til þess,</p> <ul style="list-style-type: none"> • unnið úr tölulegum og myndrænum upplýsingum, túlkað þær, tengt saman efni sem sett er fram á ólíkan hátt og nýtt sér, • valið sér lesefni til gagns og ánægju og komið fram sem sjálfstæður lesandi sem gerir sér grein fyrir gildi þess að lesa, • tekið upplýsta afstöðu til gagna og upplýsinga, dregið ályktanir og gefið þeim merkingu, • sett sér markmið í námi og unnið eftir þeim, 	<ul style="list-style-type: none"> • Lesnar verða smásögur, fréttir, ýmis textabrot o.fl. til þess að þjálfa lestur og lesskilning. • Nemendur lesa ýmiss konar ljóð, m.a. úr „Með fjaðrabliki...“ og þjálfast samhliða því í að beita algengum hugtökum í bragfræði. • Nemendur safna helstu verkefnum sínum í eina verkefnamöppu í OneNote 	
<p>Ritun</p>	<ul style="list-style-type: none"> • beitt skipulegum vinnubrögðum í að móta málgreinar og efnisgreinar, • tjáð hugmyndir sínar og skoðanir og fært rök fyrir þeim í rituðu máli, samið texta frá eigin brjósti og er óhræddur við að beita ríkulegu tungutaki í skapandi ritun, • beitt reglum um réttiritun. Hafi náð góðu valdi á stafsetningu og geri sér grein fyrir að rétt stafsetning er virðing við mál, texta og lesanda, • valið og skrifað mismunandi textagerðir sem hæfa viðkomandi verki og beitt mismunandi orðaforða og málsniði við hæfi, • skrifað rafrænan texta og tengt texta, mynd og hljóð eftir því sem við á, geri sér grein fyrir lesanda og miðar samningu við hann, • tekið leiðsögn og uppbyggilegri gagnrýni á jákvæðan hátt, 	<ul style="list-style-type: none"> • Nemendur skila ritunarverkefnum reglulega. • Heimildaritgerð unnin þar sem nemendur læra að afla sér heimilda úr ýmsum bókum og af netinu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ritunarverkefni skilað inn. • Heimildaritgerð • Stafsetningarpróf og verkefni.

	<ul style="list-style-type: none"> • notað margvíslegar upplýsingaveitur og hjálpartæki við öflun upplýsinga og til stuðnings í námi, • tekið upplýsta afstöðu til gagna og upplýsinga, dregið ályktanir og gefið þeim merkingu, • sýnt ábyrgð í meðferð upplýsinga og heimilda, 		
Málfræði	<ul style="list-style-type: none"> • beitt helstu málfræðihugtökum í umræðu um notkun málsins og þróun þess, • valið orð í tali og ritun í samræmi við málsnið, gert sér grein fyrir mikilvægi þess að rækta orðaforðann og nýtt reglur um orðmyndun og einingar orða við ritun, • flett upp í handbókum, orðasöfnum, orðabönkum og nýtt sér málfræðilegar upplýsingar sem þar er að finna, • áttað sig á beygingarlegum og merkingarlegum einkennum orðflokka og gert sér grein fyrir hlutverki þeirra í eigin texta og annarra, • notað fleyg orð, algeng orðtök, málshætti og föst orðasambönd til að auðga mál sitt og gerir sér grein fyrir þýðingu lestrar, ekki síst bókmennta, í þessu skyni, • gert sér grein fyrir mismunandi málnotkun og málsniði eftir efni og tilefni, • áttað sig á skyldleika íslensku við önnur mál og að tungumál, þar á meðal íslenska, breytast sífellt, 	<ul style="list-style-type: none"> • Nemendur öðlist færni í fallorðum, óbeygjanlegum orðum, sagnorðum, hljóðbreytingum, setningafræði, merkingarfræði, orðmyndun, hljóðfræði og ýmsu þessu tengt. Þetta verður unnið með ýmsum verkefnum bæði einstaklings- og hópaverkefnum. 	<ul style="list-style-type: none"> • Málfræðipróf úr Gullvör • Málfræðipróf úr öllum orðflokkunum.

- áttað sig á og beitt sköpunarmætti tungumálsins og nýtt það meðal annars við ritun, tal, nýyrðasmíð, í orðaleikjum og skáldskap,
- gert sér grein fyrir mikilvægi góðrar færni í máli, ábyrgð sinni við að bæta mál sitt og getur nýtt þekkingu sína í íslenskri málfræði við nám í erlendum tungumálum,
- gert sér grein fyrir styrkleikum sínum og hvernig hægt sé að nýta þá í námi.

Kennslugögn:

Finnur I

„Með fjaðrabliki...“

Málvísir

Sölvasaga unglings

Gunnlaugs saga ormstungu

Gullvör

Smásagnasmáræði

Neistar

Litabókin

Ýmis málfræðiverkefni frá kennara

Skilningsbókin